

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 3) เพื่อทดลองใช้และปรับปรุง พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย ได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุง พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 159 คน เป็นประชากรสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 145 คน ประกอบด้วยนักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มตัวอย่างสังกัดหน่วยงานอื่น จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ท ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบประเมินแนวทาง

การบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ฉบับ เป็นรูปริกส์แบบรวม (Holistic Rubrics) กำหนดรายละเอียดคะแนนสำหรับทุกตัวบ่งชี้ จำนวน 4 เกณฑ์ ได้แก่ 4-3-2-1 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์เนื้อหา พรรณนาวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความสอดคล้องเหมาะสม

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ระดับปัญหาการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า

ประเด็นที่ 1 การบริหารจัดการศึกษา โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$)

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้ ($\bar{X}=4.46$) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}=4.29$) และด้านทักษะชีวิต ($\bar{X}=4.10$)

ระดับปัญหาการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีปัญหาอยู่ระดับค่าที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 60 สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความภูมิใจในตนเอง และชื่นชมคนอื่น เช่น กิจกรรมยกย่องคนดี คนเก่ง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$) ข้อ 46 สถานศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการส่งเสริมให้ผู้เรียนรักษาสุขภาพของตนเอง เช่น รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การออกกำลังกายใช้เวลาว่างนันทนาการอย่างเหมาะสม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.43$) และข้อ 52 สถานศึกษาได้จัดส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนอยู่ในสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่นตนเองสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับวัฒนธรรมต่างถิ่นได้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$)

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรียงลำดับจากความถี่สูงไปหาลำดับแรก 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 สร้างความตระหนักในการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

อันดับที่ 2 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบ สร้างความตระหนักในค่านิยมความประหยัด อันดับที่ 3 ควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้อ่านออก เขียนได้ ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

แนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประเด็นการพัฒนา 2 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 การบริหารจัดการศึกษา มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การกำหนดแผนพัฒนา 3) การนำแผนพัฒนาสู่การปฏิบัติ 4) การประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่าย 5) การติดตาม ประเมินผล 6) การปรับปรุง พัฒนาต่อเนื่อง

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) ทักษะการแสวงหาความรู้ 2) การใช้แหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีและสารสนเทศ

2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) ระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ 2) การประหยัดและเก็บออม

3. ด้านทักษะชีวิต มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) การปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากปัญหาสังคม

สาระสำคัญของแนวทางพัฒนามี 6 ประการ คือ 1) ประเด็นการพัฒนา 2) องค์ประกอบ 3) แนวทางพัฒนา 4) ตัวบ่งชี้ 5) วิธีการพัฒนา 6) การติดตาม ประเมินผล

ผู้วิจัย นำแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ ผลการสนทนากลุ่มพบว่า มีความสอดคล้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพในการนำไปทดลองใช้ได้ และเสนอแนะให้สร้างความตระหนักในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน บูรณาการหลักสูตรการสอน ควรให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไข ให้มีความถูกต้อง ชัดเจนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้กับโรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโย เทศบาลเมืองมหาสารคาม

3. ผลการทดลองใช้ และปรับปรุง พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

จากการนำแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ไปทดลองใช้กับนักเรียนและครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางไข เทศบาลเมืองมหาสารคาม ผลการประเมิน โดยรวม พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า

ประเด็นที่ 1 การบริหารจัดการศึกษา โดยรวม พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับดีมาก 3 องค์ประกอบ และอยู่ในระดับดี 3 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดแผนพัฒนา ($\bar{X}=3.54$) องค์ประกอบที่ 3 การนำแผนพัฒนาสู่การปฏิบัติ ($\bar{X}=3.47$) องค์ประกอบที่ 6 การปรับปรุง พัฒนาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.46$) องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=3.15$) องค์ประกอบที่ 5 การติดตามประเมินผล ($\bar{X}=3.09$) และองค์ประกอบที่ 4 การประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่าย ($\bar{X}=3.00$)

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านความรู้ โดยรวม พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการแสวงหาความรู้ มีการพัฒนาอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.18$) และองค์ประกอบที่ 2 การใช้แหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีและสารสนเทศ มีการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=3.32$)

2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวม พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับดีมาก ทั้ง 2 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบที่ 1 ระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.38$) และองค์ประกอบที่ 2 การประหยัดและเก็บออม ($\bar{X}=3.35$)

3. ด้านทักษะชีวิต โดยรวม พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับดีมากทั้ง 2 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิต ($\bar{X}=3.54$) และองค์ประกอบที่ 2 การปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากปัญหาสังคม ($\bar{X}=3.33$)

ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวบ่งชี้ที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำสุด ประเด็นที่ 1 การบริหารจัดการศึกษา คือ ตัวบ่งชี้ที่ 11 สถานศึกษาสร้างเครือข่าย (Network) กับบุคคล ชุมชน องค์การหน่วยงานในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.96$) ประเด็นที่ 2 การพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ตัวบ่งชี้ที่ 15 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักสถานะเศรษฐกิจของครอบครัวที่สอดคล้องกับวิกฤตการณ์ในปัจจุบัน มีการพัฒนาอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.81$)

ผู้วิจัย นำผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มาจัดสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นยืนยันประสิทธิภาพความสอดคล้องเหมาะสม ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สร้างความตระหนักในการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สร้างจิตสำนึกเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา ควรฝึกทักษะพื้นฐานอาชีพในห้องเรียนที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน ผู้วิจัย ได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปปรับปรุงพัฒนาให้มีความถูกต้องเหมาะสมเพื่อนำไปประยุกต์ต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล คือ

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาไม่ได้นำผลการประเมินโครงการและกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาร่วมกันวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนและสถาบันต่างๆ ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร การดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนา

ไม่ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ ตัวอย่างที่สี่ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการติดตามประเมินผล
 อย่างเป็นระบบ การพัฒนาจึงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่าง
 แท้จริง นอกจากนี้บุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ
 เศรษฐกิจพอเพียง ไม่สามารถบูรณาการการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับ
 นโยบาย สถานศึกษาไม่ได้นำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดวิสัยทัศน์
 และแผนพัฒนาสถานศึกษา รวมทั้งบรรยากาศและสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับ
 ผู้เรียนเองยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความพอประมาณ
 ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จากการที่สถานศึกษาไม่ได้คัดเลือกเด็กเข้าเรียน
 จึงทำให้นักเรียนบางส่วนมีปัญหาด้านการเรียนรู้ ขาดทักษะการใช้แหล่งเรียนรู้ การแสวงหา
 ความรู้ การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างปลอดภัย ด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
 การดำเนินงานยังมีลักษณะที่เป็นนามธรรม จึงทำให้นักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง
 และสิ่งแวดล้อม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่มีความตระหนักในการประกอบอาชีพสุจริต หารายได้
 เพื่อช่วยเหลือครอบครัวหรือการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง แต่กลับมีค่านิยมผิด ๆ ที่เอื้อต่อ
 การเกิดพฤติกรรมเสี่ยง และสถานศึกษาไม่ได้รายงานผลการพัฒนาผู้เรียนให้ผู้ปกครองทราบ
 เป็นระยะๆ จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญา
 ของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม
 มีปัญหาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับชนธรรม มีทอง (2552 : 110-112) ศึกษาสภาพและปัญหา
 จัดการสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาโรงเรียนร่องแซง พบว่า มีปัญหา
 การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการสู่การเรียนรู้ ครูขาดความชำนาญในการเขียนแผนการเรียนรู้
 การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ขาดสื่อ แหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการ
 ศึกษาค้นคว้าของนักเรียน การขับเคลื่อนการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับ พัฒนาการ
 รัตวิโรจน์ (อ้างถึงใน วีระ ปันทรัพย์. 2551 : 64) ศึกษาบทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้
 เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูส่งเสริม
 ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับปรียานุช พิบูลสรารุช (2550 : 30-34)
 ได้สรุปว่า การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ
 การพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และกิจกรรมส่งเสริมในรูปแบบต่างๆ พัฒนา
 บุคลากร เครื่องข่าย จัดอบรมผู้บริหาร ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องนำสู่การเรียนการสอน การบริหาร
 จัดการในสถานศึกษา การประสานความร่วมมือ และเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนา ดัชนีชี้วัด
 ความพอเพียงของสถานศึกษา การติดตามผลภายในพื้นที่ การรายงานความก้าวหน้าของ

การดำเนินงาน ประเมินผลนักเรียนและเชื่อมโยงผลงานของครู ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ ส่วนระดับปัญหาการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีปัญหาอยู่ในระดับต่ำสุด คือ สถานศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการส่งเสริมให้ผู้เรียนรักษาสุขภาพของตนเอง เช่น รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การออกกำลังกาย การใช้เวลาวางนันทนาการอย่างเหมาะสม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน นักเรียนได้เล่นกีฬา ออกกำลังกายตามที่ตนถนัด ส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองและชื่นชมคนอื่น เช่น กิจกรรมยกย่องคนดี คนเก่ง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$) และการส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนอยู่ในสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นตนเอง เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมต่างถิ่น มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาโดยครู นักเรียนมีส่วนร่วมส่งเสริมวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นร่วมกับชุมชนในเทศกาลวันสำคัญต่างๆ เป็นอย่างดี จึงส่งผลให้ผู้เรียนรักและภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นตนเอง

2. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีประเด็นการพัฒนา 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 การบริหารจัดการศึกษา 6 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การกำหนดแผนพัฒนา 3) การนำแผนพัฒนาสู่การปฏิบัติ 4) การประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่าย 5) การติดตามประเมินผล 6) การปรับปรุง พัฒนาต่อเนื่อง ประเด็นที่ 2 การพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แยกการพัฒนาได้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) ทักษะการแสวงหาความรู้ 2) การใช้แหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีและสารสนเทศ ด้านคุณธรรม จริยธรรม มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ 2) การประหยัดและเก็บออม ด้านทักษะชีวิต มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) การปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากปัญหาสังคม สาธารณสุขของการพัฒนา มี 6 ประการ คือ 1) ประเด็นการพัฒนา 2) องค์ประกอบ 3) แนวทางพัฒนา 4) ตัวบ่งชี้ 5) วิธีการพัฒนา 6) การติดตาม ประเมินผล ผู้วิจัย นำไปจัดสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ 15 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพในการนำไปทดลองใช้ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พัฒนาขึ้นจากหลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการมีส่วนร่วม

ของครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์ สภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา ศึกษาแนวทางพัฒนาจาก โรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรม เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้แนวคิดจากประสบการณ์ของปราชญ์ชาวบ้านในการดำเนินชีวิต ตามวิถีแห่งความพอเพียง เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านทักษะชีวิต โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) สอดคล้องกับ สมจิต สวชนไพบุลย์ (2548 : 53-63) ได้วิจัยและพัฒนา นวัตกรรมชุดฝึกทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์แบบหลากหลายภาษาสู่เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยดำเนินการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการวางแผนการสร้างชุดฝึกทักษะ ขั้นที่ 2 สร้างชุดฝึกทักษะ ขั้นที่ 3 การทดลองใช้ชุดฝึกทักษะ ขั้นที่ 4 ประเมินผลการพัฒนาชุดฝึกทักษะสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 1-10) ที่กล่าวถึงจุดเน้นสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553 : 122-134) โดยจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพของตนเอง เน้นความเป็นเลิศในทุกด้าน ตามอัจฉริยภาพของเด็กแต่ละคน ส่งเสริมทักษะชีวิตให้มีสุขภาพอนามัย มีความปลอดภัย และมีคุณธรรม จริยธรรม

3. ผลการทดลองใช้และปรับปรุง พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=3.33$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาได้จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวิเคราะห์ SWOT Analysis การบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมากำหนดเป็น วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาสถานศึกษา แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน ร่วมกันวางแผนส่งเสริมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้พอประมาณตามศักยภาพของสถานศึกษา ครูดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านทักษะชีวิต ส่วนการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะพื้นฐานอาชีพในท้องถิ่น ตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียนอย่างหลากหลาย ได้แก่ อาชีพงานช่างเสริมสวยหญิง อาชีพงานช่างตัดผมชาย อาชีพเกษตรกรปลอดสารพิษ เช่น ปลูกพืชผักสวนครัว พืชผักไร้ดิน พืชผักสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ เพาะเห็ด จัดทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ เลี้ยงปลาในบ่อ

พลาสติก เลี้ยงกบในบ่อพลาสติก เลี้ยงจิ้งหรีดในบ่อปูน เลี้ยงไก่บ้าน การจัดทำผลิตภัณฑ์
สินค้า O-Top เช่น การทำลูกประคบ หมอนสมุนไพร ยาเหลือง แชมพู ครีมนวดผม น้ำยา
ล้างจาน แปรรูปผลผลิตเกษตร เช่น แยมมะเขือเทศ น้ำดื่มสมุนไพร ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้
จากประสบการณ์จริงอย่างมีความสุข และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการศึกษาแบบ
ต่างๆ นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้ผู้เรียนนำสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศมาพัฒนา การเรียนรู้
มีระบบควบคุมติดตามให้ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎ มารยาทในการใช้แหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีและ
สารสนเทศ การเลือกรับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความรู้
ความเข้าใจถึงอันตรายจากปัญหาสังคม สามารถดำรงชีวิตตามวิถีแห่งความพอเพียง
มีความปลอดภัย พึ่งพาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นได้ ประกอบกับครู ผู้บริหารสถานศึกษา
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ
แนวคิดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกันอภิปรายกำหนดประเด็น
การพัฒนา องค์กรประกอบ แนวทางพัฒนา ตัวบ่งชี้ วิธีการพัฒนา การติดตาม ประเมินผล
ที่ชัดเจน ทั้งยังได้รับความร่วมมือ และมีเครือข่ายพัฒนาจากชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถาบัน
องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและ
สภาพของท้องถิ่น จากขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานดังกล่าว จึงส่งผลให้ครู ผู้บริหารการศึกษา
ผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนา
ตามแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม มีการพัฒนาอยู่ใน
ระดับดีมาก สอดคล้องกับ ศีลวัต ศรีสวัสดิ์ (2552 : 144) ศึกษาความรู้ ความเข้าใจปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงผู้มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การนำหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลในการดำรงชีวิต ต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้
ความเข้าใจที่ถูกต้อง สอดคล้องกับทับทิม ปานกะเชนทร์ (2550 : 167-188) ศึกษาผลการนิเทศ
เพื่อพัฒนาการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนแกนนำสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้
ความเข้าใจ มีทักษะการพัฒนาการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเข้ารับ
การอบรม ผลการดำเนินงานการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม มีการปฏิบัติ
อยู่ในระดับมาก วิธีการและขั้นตอนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้
พบว่า โรงเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในงานโรงเรียน 5 ด้าน
คือ การจัดระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน
การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการนิเทศ

ติดตาม ประเมินผล วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน คือ ชั้นเตรียมการ โดยประชุมชี้แจง นโยบาย แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปจัดทำ วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ อบรมสัมมนาบุคลากร เพื่อพัฒนางานที่ได้รับมอบหมาย ขึ้นดำเนินการ คือ ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันบริหารจัดการและบริหารงบประมาณ ศึกษาเอกสาร วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง นำไปบูรณาการ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทำแผนจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ แสวงหาความรู้ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการ ที่ 13 (2550, ๖) ศึกษาแนวทาง ในการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนเขตตรวจราชการที่ 13 ประจำปีงบประมาณ 2550 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการสร้าง เสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน พบว่า การบริหารสถานศึกษาได้กำหนด วิสัยทัศน์ ปรัชญา นโยบายการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างเป็นระบบ จัดประชาสัมพันธ์ ผลดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรม ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา บูรณาการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย สถานศึกษาได้นำเอาสื่อวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างเหมาะสม จัดภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมสอดคล้องกับ วีระ ปันทรัพย์ (2551 : 91-92) ศึกษาสภาพ การจัดการเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรสงคราม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้อง เอื้อพงศ์ เถลิงเล่า (2552 : 53) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดทำ โครงการเพื่อเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก แหล่งเรียนรู้ชุมชน และวิทยากร ในชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในความเหมาะสมมากที่สุด สอดคล้องกับจรัส ถาวร (2549 : 56-58) ศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนที่ผ่านการอบรมโครงการ พัฒนาและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม พบว่า การฟังตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและ ความรับผิดชอบ โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับนิธิตา เบ้าศรี (2552 : 145) ทำการวิจัยพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนพื้นฐาน แนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงด้วยการสอนโดยใช้แนวทางปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 97.50 ของนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงหลังการจัดกิจกรรมพัฒนา ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 85.00 สอดคล้องกับ โคเฮน (Cohen. 1987 : 162-168) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรการศึกษา (Journal of Curriculum and Supervision) พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาหรือระดับอุดมศึกษา บุคคลพึงประกอบอาชีพได้ มีความสามารถที่จะทำงานเลี้ยงชีพได้ตามสมควรแก่ฐานะทางวัยวุฒิ คุณวุฒิ และเศรษฐกิจ การศึกษาแต่ละขั้นตอนเป็นการศึกษาคด้วยตนเอง เช่น ระดับประถมศึกษาก็สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพพอสมควรตามระดับการศึกษา ถ้าขั้นก็จะเห็นดูทางการพัฒนาไปประกอบอาชีพได้ สอดคล้องกับ ดิเรก โพธิ์สว่าง (2547 : 121-123) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดและปัญหาทางเพศโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดหนองคาย พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ตำบลงิ้วที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำสุด ควรนำไปปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประเด็นที่ 1 การบริหารจัดการศึกษา คือ ตำบลงิ้วที่ 11 สถานศึกษาสร้างเครือข่าย (Network) กับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.96$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนของเครือข่าย (Network) ยังไม่มีปฏิทินการปฏิบัติงานร่วมกันที่ชัดเจน สถานศึกษาจะต้องสร้างความตระหนักในการพัฒนา ร่วมกันวางแผน กำหนดกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ให้สะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ติดต่อประสานงาน โดยผ่านระบบเทคโนโลยี หรือนัดประชุมปรึกษาหารือกัน โดยมีกำหนดการที่ชัดเจน ประเด็นที่ 2 การพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ตำบลงิ้วที่ 15 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักสถานะเศรษฐกิจของครอบครัวที่สอดคล้องกับวิกฤตการณ์ในปัจจุบัน พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.81$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองบางส่วนไปประกอบอาชีพต่างถิ่น และส่งเงินมาให้บุตรหลานใช้จ่าย ทำให้ผู้เรียนไม่ทราบสถานะทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของครอบครัว เข้าใจไปว่าผู้ปกครองมีเงินให้ใช้จ่ายอย่างเพียงพอไม่ต้องลำบาก สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อครอบครัวของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น ให้ตระหนักในการประกอบอาชีพสุจริตการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง มีเหตุผลในการใช้จ่ายไม่ทำให้ตนเอง ผู้ปกครองและผู้อื่นเดือดร้อน

ผลการปรับปรุง พัฒนา จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ 19 คน เพื่อแสดงความคิดเห็นยืนยันประสิทธิภาพความสอดคล้องเหมาะสมของ แนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม และเสนอแนะแนวทางปรับปรุง พัฒนา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นยืนยันประสิทธิภาพความสอดคล้องเหมาะสม ค่าดัชนีความ สอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงว่า แนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีประสิทธิภาพในการพัฒนา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการประเมิน โดยรวม มีการพัฒนา อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน การจัดการเรียนการสอน การดำเนินโครงการ กิจกรรมครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียนตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งด้านความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านทักษะชีวิต ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ และความสามารถอย่างมีความสุข สถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหาร ที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง จึงส่งผลให้ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นยืนยันประสิทธิภาพความสอดคล้อง เหมาะสม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้ต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามที่กำหนด
2. นำผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ไปวางแผนขยายผล และสร้างเครือข่ายการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น
3. ผลการปฏิบัติกิจกรรมดีเด่น (Best Practice) เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้อุทยานการเสรษฐกิจพอเพียง ผู้วิถิชุมชน เพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ครอบคลุมภาระงานหลัก 4 ฝ่าย ของสถานศึกษา
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตนเพื่อการดำรงชีวิตแบบพอเพียงของผู้บริหารครูและผู้เรียน เพื่อถึอปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันแบบพอเพียง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY